

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST A

Sambat a

30 nov.

12 dec.

Ese totu a opt'a di

Pretiu lu pentru Austria

pe jul. - dec. 4 fl. -

Pentru Romania

pe jul. - dec. unu galbenu.

Nr.

42.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu

IV.

1868.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cine au fostu Dacii?

(O lectura, tienuta in salonulu Ateneului Romanu.)

(Urmare.)

Trista e astadi sórtea litvaniloru. Cu tóte astea, bravi pana la estremitate, dupa propri'a marturia a cronicariloru rusesci, poloni si germani, au avutu si ei unu momentu de gloria si de putere in secolii XIII si XIV, candu principii loru reusísera prin cuceriri succesive a latí imperiulu litvanu de la marea baltica pana la Nistru, si chiaru pana la Marea-négra. De atunci inse, loviti din trei párti, de poloni, de muscali si de nemti, ei au inceputu a decadé cu o rapiditiune surprindietória. Nobléti'a litvana, parte s'a slavisatu, parte s'a germanisatu. Poporulu de josu s'a inpucínatu, parte prin persecutiuni, parte prin obiceiulu natiunalu de a ucide copiii de sesulu femeescu, permitiendu unui individuu a cresce numai o singura féta; obiceiuu curiosu, constatatu prin o bula papala din 1218, reproducu de istoriculu prussianu Voigt. In acestu modu o rassa puternica, despre care cronicarulu bisantinuu Chalcocondylas dícea in secululu XIV, câ e mai numerósa de câtu tóte némurile invecinate, e redusa astadi la 2,000,00 de o poplatiune seraca, slaba si degenerata.

Acuma domniloru, mi-veti da voia a probá, câ nu slavii nici nemtii, ci tocmái inimicii loru de mórte litvanii, sunt posteritatea daciloru. O voiu probá nu prin etimologia si prin amenuntísiuri, cari in genere nu probéza nemica, ci prin consideratiuni etnografice generale si prin comparatiunea institutiuniloru natiunale celoru mai caracteristice ale daciloru si ale litvaniloru; institutiuni proprie numai loru si straine séu pucinu cunoscute celoru l'alte némuri, éra mai cu séma slaviloru si germaniloru.

Din tóte popórele primitive ale continentulu nostru, dacii sunt cei mai de pe urma esíti din Indi'a, cei mai de pe urma veniti in Europ'a. Acésta se dovedesce, d'antâiu, prin aceea, câ in tempulu lui Iuliu Cesaru, candu traiá geografulu Strabonu, iberii, celtii, germanii, latini si elinii uitasera deja de multu originea loru indica si numai dacii si-mai aduceau inca a minte, câ sunt esíti din Asi'a meridionala. Acést'a se mai dovedesce, domniloru, si prin aceea, câ pana la tempii multu mai posteriori, a nume in dílele lui Amianu Marcellinu, pe la finitulu secululu IV, gasimu inca unele remasítie ale daciloru

locuindu in Persi'a. Acést'a se mai dovedesce, in fine, si prin aceea, câ in drumulu loru din Indi'a spre Europ'a, dacii n'au fostu in stare sê si-aléga calea cea mai scurta si cea mai comóda, a nume prin Caucasu, câ-ci acésta cale fusese deja astupata prin emigratiuni anterióre, celtice, germane si slave, si astufeliu dara au trebuitu sê tréca prin calea cea mai lunga si cea mai necomóda, a nume prin Anatoli'a. Asiu mai poté adauge, ca dovéda secundaria, insu-si numele ce-si dedeau dacii, adeca *Dava*, unu nume mai puru indianu decâtu numele toturoru celoru l' alte popóre antice ale Europei: *Dava*, in limb'a samscrita, insemnéza barbatu, omu coptu, voinicu. Asié dar, pentru a descoperi astadi posteritatea daciloru, trebue sê cautâmu intre natiunile europene moderne a nume pe aceea, a câreia limba sê fia cea mai apropiata de limb'a samscrita. Asemenea natiune nu este, de siguru, neci slavii neci germanii; sunt litvanii, domniloru. E ce-va minunatu, ce-va miraculosu, asemenarea limbei litvane cu limb'a samscrita in forme si in cuvinte. Caracterulu lecturei mele nu-mi permite a abusá de indulginti'a D. Vóstre, dandu acestei cestiuni tóta desvelirea. de care ea este susceptibila; me voiu silí inse a ve presentá doue-trei esemple palpabile si decisive.

D'antâiu unu modelu de declinatiune. Vomu luá. buna óra, cuventulu „avis“, care si in limb'a samscrita si in limb'a litvana insemnéza *óia*.

Singurítulu:

	Samscritu:	Litvanu:
Nom.	avis	avis
Gen.	avais	avies
Dat.	avayai	aviei
Ac.	avin	avin
Voc.	avai	avie
Abl.	avais	ave.

Immultítulu:

	Samscritu:	Litvanu:
Nom.	avayas	avys
Gen.	avinau	avin
Dat.	avisu si avibyas	avisa si avius
Ac.	avin	avis
Voc.	avayas	avys
Abl.	avibis	avimis.

Sê mai luâmu unu altu cuventu, *sunus*, care éra-si are in zbele limbe aceea-si insemnare de *fiu*, declinandu-lu numai in numerulu singuritu:

	Samscritu:	Litvanu:
Nom.	sunus	sunus
Gen.	sunaus	sunaus

Dat.	sunavai	sunuie
Ac.	sunun	sunun
Voc.	sunau	sunau
Abl.	sununa	sunumi.

Sê trecemu acum la conjugatiune, comparandu, de pilda, presintele indicativu activu alu verbului aussiliariu *a fi*:

	Samscritu:	Litvanu:
Nom.	asmi	asmai
Gen.	asi	asei
Dat.	asti	ast
Ac.	asma	asmai
Voc.	asta	astei
Abl.	santi	ast

Sê luâmu, in fine, vr'o câte-va cuvinte deschilinite, comparandu-le dupa potintia in tóte limbele indo-europene:

Trunchiu: grec. *στυπος*, lat. *stirpes*; nemt. *stab* séu *stamm*; engl. *stem*; slav. *stebt*; samscr. *stambas*; lit. *stambas*.

Sunetu: lat. *sonus*; got. *sangws*; nemt. *Sang*; slav. *zvон*, samscr. *svanas*; lit. *svanas*.

Nou: grec. *νέος*; lat. *novus*; got. *nivis*; nemt. *neu*; engl. *new*; slav. *nov*; celt. *nua*; samscr. *navyas*; lit. *navyas* . . .

Amu poté multiplicá aceste comparatiuni pana la infinitu, si rezultatulu, domniloru, aru fi totu d'a un'a constatarea cea mai stralucita, câ limb'a litvana fiindu cea mai apropiata de limb'a samscrita, litvanii nu potu a nu fi natiunea antica cea mai de pe urma emigrata din Indi'a, adeca a nume daci. Ceea ce ne uimesce mai cu séma este, câ litvanii au conservatu pana si desinentiele séu finalele samscrete, pe care nemtii si slavii le-au perdutu si mai multu de câtu grecii si latinii.

Acuma, domniloru, sê trecemu la comparatiunea institutiuniloru natiunale, din cari se constata nu mai pucinu limpede, câ litvanii sunt posteritatea daciloru. La daci regimulu a fostu teocraticu in tóta ~~poterea~~ ^{poterea} cuventului, adeca autoritatea laica, ~~fiu civilu~~ ^{fiu civilu} séu militaria, éra subordinata cu totulu autoritatii sacerdotale. Zamolxis, fundatoriulu civilizatiunii dacice, a introdusu o asié ordine de lueruri, incâtu pe langa principele se aflá totu-de-un'a unu feliu de papa, unu epítropu séu protectoru, fara a cârui-a consiliu, permisiune si initiativa nu se facea nemica in totu cuprinsulu statului.

Istori'a ni-a conservatu pana si numele unor'a din acesti despoti sacerdotali. Astu-felu pe langa regele Berebistas a fostu sacerdotele Diceneus, éra dupa Diceneus urmá Camosicas. Dacii — dîce Strabone, — veneréza pana intr'

atâta pe acești preți încâtu le dau numele de domnediei: *τουτοι δε το εδος διέτεινεν αχρη και εις ημας, αι τινοσ ευρισκομενου τοιουτου το ηδος, οσ τω μεν βασιλει συμβουλοσ υπηρχε, παρα δε τοις Γεταις ωνομαζετο Θεοσ.* In acésta institutiune e lesne a recunosce imens'a autoritate a castei sacerdotale a brahminiloru din Indi'a: o autoritate conservata apoi de cast'a sacerdotala a magiloru din Persi'a; o autoritate, in fine, transportata pe de intrégulu din Indi'a si din Persi'a in imperiulu dacicu. La germani nu gasimu acésta institutiune atâtu de caracteristica: dovéda Tacitu si Juliu Cesaru. La slavoni nu o gasimu de asemenea: devéda cronicarii loru cei mai vechi, Nestoru, Cosmas de Prag'a, Vincentie Kadlubko si altii. Ei bine, strainu séu pucinu familiaru germaniloru si slavoniloru, regimulu teocraticu ne intimpina la litvani, si ne intimpina intr'o forma atâtu de desvoltata si cu unu caracteru atâtu de universalu, încâtu e peste potintia a nu recunosce pe „Domnedieulu“ daciloru. Litvanii aveau principi, inse vointi'a acestor'a erá cu totulu marginita prin vointi'a mariloru capi sacerdotali, numiti Kreve Kreveito, adeca: Judecatoriulu judecatoriloru. Éta cum descrie autoritatea loru D. Kraszewski: „Sacerdotii, — dfee Dlui, — erau interpretii vointiei dieiloru, fiindu in corespundintia directa cu divinitatea si plini de spiritulu divin. Ei nu numai declarau poporulu decisiunile ceriului, dar inca aveau facultatea de a creá noue divinitâti. Ei convocau la resbelu, inchiau pace, judecau, mai pe scurtu puterea loru erá nemarginita ca in sa-si puterea dieiloru. Éta dar o institutiune fundamentala, comuna daciloru si litvaniloru, necunoscuta slaviloru si germaniloru, si care de si de origine perso-indiana, totu-si nu ajunsese necei in Indi'a necei in Persi'a la o expresiune atâtu de clara si precisa; la o manifestatiune atâtu de completa, precum s'a elaboratu deja pe tiermii Dunarei.“

De aci sê trecemu, domniloru, la unu altu puntu de comparatiune, prin care identitatea daciloru si a litvaniloru se va probá intr' unu modu si mai pipaitu. Dacii se deosebiau de tóte popórele antice si moderne prin obiceiul loru la nascere si la immormentare. Viéti'a pentru ei erá o tortura, mórtea o mantuire. Asié dara, in locu de a se bucurá la nascerea copiiloru, precumu se bucura slavii si germanii, dacii plangeau; in locu de a plange la mórtea compatriotiloru si a némuriloru, precumu plangu slavii si germanii, dacii se bucurau.

B. P. Hajden.

(Va urmá.)

GHITAR'A.

Audíti ce dulce suna,
Cea cantare de pe struna?
Audíti ce dulce tonu,
Pe la Zoe su balconu?

E unu june cu ghitar'a,
Care vine 'n tóta sér'a,
Si cu cantece d' amoru,
Spune Zoei, lungu-i doru. —

Unde-e Zoe? — alta-data
Ea cu anima 'n focata,
Ascultá de pe balconu,
Alu ghitarei dulce tonu.

N' ati vediatu unu teneru mire,
Cum vinea cu multumire,
Astadi chiar' de la altaru? —
— Plangi ghitaru, plangi amaru!

N' audíti sunandu pocale,
La petrecheri nuptiale?
Ah! celu june su balconu,
Plango 'n vanu cu jalnicu tonu!

Umbr'a noptii se raresee,
Ostulu pare cá s' albesee,
Si din turnu acelu metalu,
Par' cá suna funebralu.

Nime, nime de eu séra,
Sê nu caute vr'o ghitaru,
Pe la Zoe su balconu!
Ea e muta, n' are — tonu.

I. Lapedatu.

DOUE NOPTI IN ROM'A.

(Novela italiana.)

(Finea.)

— Da, fû respunsulu ei, l' am vediatu, e minunatu, neimitabilu! Este ca viua! Si cine e pictorulu?

— Reymond! — Vedi, acolo stâ, acelu teneru naltu, elu e!

Copil'a intorcandu-se catra Reymond, luprivu scurtu, apoi se indepartá.

— Camile, strigá Reymond stringandu man'a amicului seu, e siguru cá-e prim'a óra in viéti'a mea, cá vedu copil'a acést'a si totu-si, mi-vine a crede, cá asiu, mai fi vedint'o. O lovitura electrica strabatù prin anim'a mea la prim'a ei vedere. Da, amiculu meu, sunt mominte, in cari omulu, obieptele, cari i-aparu prim'a óra, i-paru cunoscute, cu tóte cá inainte de ast'a numai in

viusri, in fantasia, inse in realitate neci cându nu le-a vediutu.

In diu'a urmatória demanéti'a la nóue óre, se oprì, in strad'a Laroche foucauld la cas'a pictorelui Reymond, o trasura decorata cu insemne. Unu barbatu de distinctiune si in etate, pe care lu-veduramu si in sal'a museului de pictura, i cercetà atelieriulu, cu care conversà apoi multu tempu si despre arte si artisti. Reymond i aretà mai multe tablouri, si asceptá, plinu de simtieminte, pana atunce lui straine, impresiunea ce voru produce asupra acestui óspe, fatia cu care, se portá c'o stima si cu-unu respektu neindatinatu.

— Dupa cum vedu, dîse strainulu intr'unu stilu elegantu a limbei italiene, in opurile Dtale e mai multu caracteristiculu scólei francese si inca a celei nóue. N'ai fostu de felu in Rom'a?"

— Neci candu, n' am vediutu Rom'a?

— A, esti fórte teneru, trebuie sê ne cercedi odata. Trebuie sê vedi Vaticanulu, Florenti'a si Veneti'a. Pana atunci inse ti-imbfiu unu modelu, ca si care, póte, maestrulu tuturoru maestriloru, Rafaelu n'a avutu. Voescu se depingi portretulu fêtei mele, a Leontiei. Eu locuescu in provincia aprópe de Paris, si inca mane, déca esti liberu, voiú vení a te conduce la mine.

Reymond cetì pe cart'a de visita, care i-o lasà strainulu indepartandu-se: „*Il Marchese B.*“

Vil'a marchisului romanu erá de-o jumătate óra indepartare de Paris. Délutiulu, pe care erá situata, erá impregiuratu de-unu parcu, éra etagiulu primu de-o terasa de pe care se intindea inaintea oculiloru unu prospectu pitorescu. Aici si-petrecea betranulu *marchisu*, fét'a lui Leontia, si pictorulu Reymond multe seri placute, amusandu-se reciproc prin conversári, si privindu radiele aurie ale sórelui de séra, disparendu dupa spatele caruntiloru munti.

De multu deja erá finitu portretulu Leontiei: erá unu capu d' opera. Pictorulu, la inceputu admirase numai modelulu seu, mai tardíu inse l'a iubit cu tóta ardórea infocatei sale animi.

— Toti voru admirá acést'a frapanta asemenare, si sum siguru cá insi si romanii voru fi admiratorii acestui productu adeveratu genialu, — dîse marchisulu, si Leonti'a multimea junelui artistu, cu priviri fericitorie, éra Reymond rapitu d' atát'a fericire, iubea, iubea ferbinte, inse far'a scí cá iubesc.

Adeseori se intemplá, de indepartându-se betranulu, remanea numai Leonti'a si Reymond. Óre intregi stateau de multe ori in tacere, inse notau in fericire, da, cá-ci prin ochii si sufletele

loru conversau mai intimu, mai sinceru si mai fragedu, ca prin cuvintele insielatórie,

Leonti'a, rapita tempuríu de muma-sa, si ne-afându-si o amica, cârei-a sê-i fi potutu incredintiá secretele animei sale fragede, se dedâ a fi retrasa, a simtí si-a cugetá in sine. Leonti'a sciea bine cá Reymond o iubesc, si ea lasà cu placere a fi iubita.

Intr'o dî dupa prandiu dîse *marchisulu* cátra fic'a sa.

— Leontia, in patru-spre-diece dîle trebuie sê fimu in Rom'a. Mane plecâmu, ca sê nu-ti fia caletori'a ostanitóre. — Reymond — continuà elu intorcându-se catra est'a — „dta n' ai fostu inca in Rom'a, sê caletoresci dara cu noi!“

— Mare multiamita, response elu palidu, eu nu potu merge la Rom'a, celu pucinu acum'a inca nu.

— Cum? reflectà betranulu cu mirare, d' apoi artea? d' apoi Rafaelu? Trebuie sê vini. Acuma-e chiaru tempulu cá-ci esti inca june. Si ce te-ar poté retiené? Nu, nu, dta ne petreci, e unu lucru decisu.

— Scusati-me, mi-e cu nepotintia, asecurá Reymond cu taria.

— Reymond! dîse *marchisulu*, ni-e cu nepotintia nóue ca sê te vedemu indepartandu-te de la noi. Eu iubescu artea, dta esti unu artistu mare, si vei fi, déca vei vedé artele scólei nóstre, inca si mai mare. Dta trebuie sê mergi cu noi. Remanemu pucinu tempu in Rom'a. Vei admirá maretiele lucruri a le maestriloru vechi, si apoi vomu rentórcé la olalta.

Leontia ingalbinì, vediendu tari'a cu care resiste Reymond d'a-i petrece, si dîse:

— Si eu te rogu sê ne petreci.

Si acést'a o dîse c'o asié privire rapitória care esprimá mai multu ca mii de cuvinte.

Pictorulu, stergandu-si cu man'a drépta sudórea depe frunte, dîse abié resufflendu:

— Dar' fia, cauta sê facu, ce nu potu refusá.

Cu de séra pe terasa se apropià Leonti'a de elu si lu-dogenì:

— Reymond atát'a rogare a trebuitu ca sê te indupleci a remané intre noi?

— Signora! response elu aici e vorb'a de viétia si móрте!

In diu'a urmatória erá villa inchisa si pustia. . . .

— Asta-e Porta del Popolo, strigà Reymond in momentulu candu intrara in Rom'a.

— Ce, o cunosci? intrebà *marchisulu* uimitu.

— Da, respunse pictorul confusu, o cunoscu din tablouri cari le-am vediutu in Paris.

Marchisulu erá aseptatu la prandiu, si ajunse chiar la tempulu recerutu spre a poté cuprinde societatea nobililoru, pe cari i invitase mai de inainte prin agentii sei. Erá o festivitade splendida, démna de un'a din primele case ale Romei.

— Reymond! lu-agra! marchisulu, cum, de unu omu ca dta, n' ai cercetatu mai tempuriu Rom'a? Si cum de, la intrare in Rom'a, totu-sicunoscesi Porta del Popolo? Dau remasiu c'ai vediut'o órecandu.

— Da, e dreptu, am vediut'o inse numai odata si numai in intunerecu, — o, asta-e o istoria curiósá.

ROSSINI.

■ Dupa finea prandiului, cercetá antáiu, societatea, galeri'a de tablouri care erá deschisa, conduse apoi marchisulu, óspetii sei la portretulu ficei sale Leonti'a, si recomandá pe Reymond ca creatorulu acestui produptu admirabilu.

— Reymond, imbetatu de laudele generale, sborá in sferele entusiasmului, si in cele ale fericirii.

— S'o audímu, s'o audímu, strigara toti ca dintr'o gura.

— D' apoi ierte-mi Ddieu, si-asié e multu d' atunci, si chiaru de ar urmá din sinceritate-mi vr'o neplacere, me incredu in scutulu potericului si nobilelui meu patronu.

— Eram inca teneru, inca elevu, incepù elu, si atunci caletorii aici spre a fi si eu unu

Rafaelu. Sosîi sér'a si fortun'a vrù sê cercetezu si eu teatrulu Argentina in care se producea chiar' atunci renumit'a *Coronari*.

In momentul acest'a, privindu Leonti'a pe tata-lu ei, si oservandu, câ elu, ametiendu, se radiemà de-o statua, indreptà o privire sfasietória catra Reymond, chiaru aceea privire, care i-a indreptatu-o acea palida femeia, de care, la numele teatrului *Argentina*, si-aduse aminte.

— Si ce se intemplà mai de parte? intrebà multîmea óspetiiloru curiosi.

— Esîndu din teatru, continuà Reymond, retacîi pe strade, si in intunereculu noptii audîi o vóce intrebându-me: „Tu esti?“ „Da“ respunsei neprecugetatu. Intr'o clipita fui prinsu, legatu la ochi si aruncatu intr'o carutia, si radesceptandu-me me aflai intr'o sala mare si obscura, in care, jacea pe unu patu o femea tienendu o copilitia in bratie. Unu barbatu mascatu me indrumà la ca, dîcandu mi, câ ea trebuie sê móra. Me tienura de preotu; din retacire, in loculu preotului, me apucasera pe mine. Abié pe langa juramentulu, d'a petrece numai restulu acelei nopti in Rom'a. potui scapà cu viét'a.

— Si nu eunosci strad'a, cas'a, impregiurârile?

— D' apoi câ-mi legara ochii si in demanét'a urmatoria me aflai peste tóte dealurile.

— Inse ai vediutu sal'a in care te condusera?

— Si acum o-asi poté depinge; paretii erau decorati cu tapete, pe care erau multe figure.

La aceste cuvinte privi in giuru, si inlemnî de frica, aflandu chiaru acelesi tapete. Multu se uità la ele, in fine inse ér se reculese, dar' o presupunere infioratória i-se ivi inainte. Si-rechiamà in memoria si celealalte maruntîsiuri si-apoi continuà.

— Pe caminu s' aflà unu orologiu.

Si se uità la caminu, pe care asemene statea unu orologiu, si — acelasi orologiu.

— Barbatulu mascatu avé ochi inflacarati sub larva.

Ochii marchisului erau tîntiti asupra lui, si Reymond impetrì.

In mediloculu unei taceri inspaimentatória, cadîu Leontia, palida si tremurenda, pe ramulu auritu a portretului ei, care picandu p'o colóna de marmore, se spintecà.

Acestu incidentu atrase atentiunea tuturor, si facu fine perplesitatii generale.

Reymond se tienu perdutu. La turnulu bisericii San Pietro batù 11 óre. Elu statea radiematu pe feréstr'a dormitoriului, privindu in in-

tunereculu noptii, si-acceptandu cu paciintia sórtea-si fatala. Cartiarea unei usie secrete lu-facu se tremure.

— Reymond! sunà o voce lina.

Erà Leonti'a; elu se rapedî catra ea si-ocuprinse cu infocare prim'a óra in bratiile lui.

— Sê fugi, Reymond dîse ea, smulgandu-se din bratiile lui, si sê fugi indata, câtu mai curendu. Neci unu cuventu, totu minutulu e pretiosu, vina. Si lu-duse, in intunereculu adencu alu noptii, prin unu cozidoru intr'o gradina pana la o usitia mica, si deschidiend'o, i dadu primulu sarutu, sarutulu de despartîre, si lu-inpinse sê fuga insemnendu-i calea.

— Si singuru sê fugu? intrebà Reymond incingand'o la sine si privindu-i fragedu in ochi, singuru, fara tine?

— Pentru Ddieu! siopti Leontia. Te juru, fugi, voru veni indata, si apoi nu te-oiu mai poté scapà.

In momentul ac st'a luci o lumina prin ferestile galeriei din apropiere. Leonti'a cadîu in genunchi far'a mai poté vorbi, inaintea lui Reymond, si aretandu-i usi'a, lu-inpinse afara. Ea, vediendu-lu eliberatu, picà, amcîta, la pamentu.

Reymond calatorì la Neapole. Dupa pucine dîle cetì urmatoriele in *Diario di Rom'a*: „*In urmarea unei festivitâti, o parte din maretulu palatu B. fu prad'a flacariloru. Multi dintre servitori si chiaru insusi marchisulu. cadîu viplima acestui incendiu*“

Pictorulu Camille preamblandu-se pe *Champs Elysées*, intelni; pe amicul seu Reymond, care rentorse din Rom'a carutiendu intru-una cabrioleta eleganta.

— Tu éra-si in Paris? striga Camille inca din indepartare.

— Da, de optu dîle. Éu cuprinde locu in caruti'a mea

— A, câ minunatu-e cuipagiulu teu! Unde locuesci?

— Acum'a chiaru acolo carutiamu. Vei prandî adi la mine.

— Si ce-e cu artea?

Cabriolet'a sborà ca ventulu peste campulu lui Mars, peste Baugirard si Issy si oprì inaintea unei vile, care ni-e eunoscuta.

— Artea? respunse Reymond suridiendu, I m'am facutu infidelu chiaru in patri'a ei, in Rom'a. Da, Camille, nu mai sum pictoru. Rafael, Domenichino m' au cuprinsu ree, si eu iubeseu acum.

— Angerulu acest'a? lu intrerupse Camille aretandu pe Leonti'a care scapase nevatemata

de furia flacarilor, si care, aflandu-se pe terasa le surise unu „bine ati venit.“

— Da, *femeia mea*, finí Reymond intrandu cu amiculu seu in vila.

Mihaiu Cirlea.

SUVENIRI DE CALEYORÍA.

XIII.

(Unu dialogu caracteristicu, — celu mai mare artistu, — popularitate mare, — din vieti'a lui Millo, — debutarea prima. — dupa siese-spre-diece ani, — unu incidentu caracteristicu, — trei barbati mari.)

— Vii asta-di la teatru?

— Nu potu, câ-ci am multe ocupatiuni.

— Ce felu? Tu dóra nu scfi, câ de séra Millo va jocá in „Lipitoriele sateloru din Moldov'a?“

— Jóca Millo?

— Da.

— Apoi atunce mi-lasu tóte lucrurile la o parte. Me ducu. Cum sê nu me ducu?

Acestu dialogu de la Bucuresci caracteriséza intr' unu modu escelinte efectulu celu grandiosu, ce-lu produce Millo pe scena. Creatiunile sale principale s'au reprezentatu de multe ori; nu e unu singuru omu in totu Bucurescii, carele sê nu le fía vediuta celu pucinu odata; totusi candu afisiulu anuncia representatiunea vre-uneia, teatrulu celu mare devine pré micu pentru a poté cuprinde pe toti doritorii, de a vedé pe celu mai celebru artistu alu scenei romane.

Am vediutu multi artisti mari, n'am cunoscutu inse neci unulu, carele sê aiba popularitate atâtu de mare ca Millo. Indata cese ivesce pe scena, far'a vorbí unu singuru-singurelu cuventu. entusiasmulu publicului erumpe in aplause cutrieratórie.

Si Millo e demnu de aceste aplause; dinsulu are multe merite la recunoscinti'a natiunii sale, si ca artistu si ca romanu.

Dinsulu e, asié dîcandu, creatoriulu pieseloru natiunale; ingeniulu seu a formatu caractere originale romane pe scena, — si indesiertu s'ar incereá ori cine sê le mai jóce, debutarea sa ar remané numai o incercare mediócra, si ar dovedí numai aceea, câ scen'a romana posiede numai unu Millo, cu mórtea caruia s' oru sterge din repertoriulu teatralu tóte rolurile sale admirabile, câ-ci nu va mai fi cine sê le interpreteze.

E bine, de unde e acestu omu? unde si-a facutu studfile? si cine i-a fostu invetiatoriulu? — intrebatu dvóstre.

Mateiu Millo. celebritatea scenei romane, fu nascutu in Moldova la anulu 1813. Parintele seu erá unu boeriu de frunte si rudeniile sale ocupau posturi mari in tíera. Acestia doriau, ca si tenerulu Mateiu sê intre in atare postu la ministeriu. Junele satisfacù dorinti'a lor, si artistulu nostru in etate de siette-spre-diece ani fu numitu oficialu la ministeriu.

Inse anim'a lui ardenta nu potù legá amiciá cu afacerile seci, spiritulu seu liberu se simticia incatusiatu in biroulu ministerialu, deci cerù voi'a mai-mariloru sei, ca sê-lu absólve.

Dorinti'a lui se satisfacù, éra dinsulu numai decátu plecà la Parisu. Unu-spre-diece ani petrecù Millo in metropolea civilisatiunii moderne. In acestu restempu n'a nutritu alta idea mai sublima in peptulu seu, de câtu studiulu teatralu; n'a avutu altu cugetu, mai sacru, decátu perfectiunandu-se necontentitu, sê se rentórca in patri'a sa, si sê dedice talentulu si studiulu seu in folosulu natiunii sale.

Trecura unu-spre-diece ani si Millo se rentórse in patri'a sa, la Moldova, cu anim'a insulfetîta de unu vîtoriu mai fericitu, si cu sufletulu incantatu de a poté concurge si dinsulu cu tóte poterile sale la innaintarea si infflorirea artei teatrale intre confratii de acel'a-si sange.

Curendu inse fu amagitu in aspiratiunile sale. Unchiulu seu erá ministru, si prejudetiele obscure ce domniau in publiculu de atunce despre scena, le nutrea si dinsulu; astfelu a ęste prejudetie esagerate de ambitiunea si vanitatea sa boerésca nu-i permiteau de a vedé pe nepotulu seu — pe scena.

Junele artistu dara nu potù realisá dorinti'a sa cea mai sublima. Totu ce potù face, fu, câ cerù voia pentru directiunea teatrului. Concesiunea directiunala i se dadù, si Millo conduse doi ani de dîle teatrulu din Jasi, fara ca sê fía imbracatu celu pucinu odata coturnulu scenei. Anim'a lui ardea de dorulu a pune si dinsulu talentulu seu in folosulu arteloru, de multe ori erá p' aci aprópe sê braveze tóte pretensiunile si ideile vane ale innaltului seu ruda, si sê anuncie intr'o dî prim'a sa debutare.

In urma acést'a lupta in internulu seu se finí in favorulu aspiratiuniloru sale dulci. Amorul de arte invinse tóte celelalte consideratiuni, si junele artistu defipse sér'a in care avea sê pasiésca pentru prim'a-óra pe scena.

Man'ia si furia rudeloru sale boeresci nu se póte descrie. Dinsii incercara tóte midilócele spre a-lu instrainá de la acést'a idea, dar in urma nereesîndu, otarira a-lu compromite, ca

astfelu sê-i stînga si cea mai de pe urma schin-téua in peptulu seu pentru teatru.

Intr' aceea terminulu representatiunii sosî. Teatrulu erá plinu de servitorii rudeloru sale, cari conformu ordinatiunii primite intimpinara cu fluerature zelulu tenerului actoru. Inse par-tea sanetósá a publicului nu pregetá a protestá in contra acestei demonstratiuni.

Acestu incidentu fatalu inse nu descuragiá de felu vointi'a lui Millo. Parasî Moldov'a si trecù in Roman'á de dincóce de Milcovu, unde mai antâiu jocá intr' unu orasiu provincialu ér apoi nu peste multu lu-angagiara la teatrulu din Bucuresci, alu carui decóre este pana in diu'a de astadi.

In restempu de siese-spre-diece ani, pana 'n vér'a trecuta, Millo neci odata n'a jocalu in atare teatru din Moldov'a.

In decursulu acestoru ani Millo mai de multe ori avù in manile sale directiunea teatrala, si amorulu seu pentru arte lu-facù sê spe-sésca tóta averea sa in suma de dóue-diece si siese de mfi de galbeni in folosulu teatrului natiunalu. Inse camer'a patriotica si natiunala din anulu espiratu, considerandu meritele acestui preotu alu Thaliei romane, i-a votatu in unanimitate o recompensa natiunala.

Astadi Millo in etate de cinci-diece si cinci de ani a ajunsu la culmea gloriei sale; numele lui atátu de cunoscutu in Roman'á, ca la Parisu, unde jocase cu succesu, — e de toti stimatu, iubitu si admiratu.

In víeti'a sa privata e omulu celu mai afa-bilu. Órele in cari me bucurai de ospitalitatea dsale mi-voru remané nesterse in memori'a mea.

Sê vi mai spunu unu incidentu, care caracterisédia modesti'a acestui barbatu binemeritatu.

Avendu fericirea de a-i cetí prim'a mea comedia, dupa finitul cetirei lu-intrebai, câ óre cine va jocá intr' ins'a rolulu principalu?

— Me voiú *incercá* eu, — respunse dinsulu.

Va fi interesantu sê mai enaru si episodulu primu in víeti'a teatrala a lui Millo.

Introducandu-se sub voda Sturza pentru prima-óra milit'á in Moldov'a, elevii dintr' unu institutu de educatiune improvisara o piesa teatrala in onórea domnitoriului.

In acést'a piesa copilarésca Millo jocá rolulu unui soldatu, V. Alesandri representá o copila, si M. Cogalniceanu jocá asîsdere unu soldatu.

Astadi unulu dintre acesti trei copfi e celu mai mare artistu teatralu, alu doile celu mai mare poetu si alu treile celu mai mare oratoru alu Romaniloru!

Iosifu Vulcanu.

ROSSINI.

(cu ilustratiune pe pagin'a 495).

In portretulu de facia voru avé on. nostri cetitori a priví o genialitate, unu barbatu, pe care l'a admiratu, ba in operele sale lu-admira inca si asta-di, tóta Europ'a civilisata. Rossini, unulu dintre cei mai renumiti maestri ai seclului XIX-le, s'a nascutu la anulu 1792 in Pesaro langa Venet'á. Tata-seu si mama-sa au fostu teatralisti, cari caletoriau dintr' unu locu intr' altulu, cam asé precum sunt asta-di „Volksänger-ii“ la neinti. Candu tenerulu Joachimu a inceputu a amblá si a vorbí, lu-luara parintii cu sine si-lu portau dintr' unu orasiu intr' altulu.

Rossini, in etatea sa de pruncu mititelu, nu aretá spre nemica neci unu feliu de aplicare. — Prim'a instructiune in musica o primí in 1809, si fiindu câ avea tonu soprano frumosu, cantá in beserica.

In primavér'a anului 1809 a scrisu celu d' antâiu opu mai mare, care a fostu representatu in Rom'a la 1812: si inca atunci a trasu atentiunea tuturor'a asupra capacitáti sale.

Totu in acestu anu a compusu elu patru opere: dintre cari un'a a fostu flucrata in Venet'á, inse Rossini si-resbuná prin sensatiunea produsa de cele-alalte opere ale sale, astfelu încátu preste pucinu tempu devení unulu dintre cei mai placuti si dintre cei mai productivi maestri ai Italiei, ba potemu díce câ Rossini a ocupatu loculu primu intre toti compositorii italiani.

Magistratulu orasiului seu natalu a decisu, sê-i redice unu monumentu. O deputatiune a orasiului l'a si cercatu in asta privintia. Rossini a intrebatu de deputatiune: cam câtu are orasiulu de a sacrificá pentru monumentulu seu? — 12000 de livre, fu respunsulu.

— Ei Domniloru! — replicá Rossini — dati-mi mie numai diumetate din sum'a acést'a, si eu me obligu, câ me voiú presentá in tota septeman'a de trei ori, la loculu destinatu, ca se póta vedé onoratorii in natura pe *barbatulu mare*.

La 1822 se casatorí, si luá de muieru pe domnisiór'a Elisabet'a Colbrand de origine spaniola, carea erá mai betrana, decátu elu cu siepte ani intregi.

La 1823 a caletoritu la Paris, de acolo la Londra si in totu loculu a fostu primitu cu triumfu. Pana la anulu 1830 a creatu operele „Othello“, „Tell“, „Barbirulu de Sevil'a“ si altele; a mai scrisu inca celebr'a „Stabat Mater“, apoi a traitu in fericire si fara grige trei dieci si optu de ani, si a trecut la cele eterne in 14 nov. a. c. in Paris.

Societatea academica romana.

(Urmare si fine.)

A urmatu *siedinti'a dela 30. augustu*. In acésta *siedintia* trecandu peste alte obiepte de mai pucinu momentu si resolute deja in *siedintiele* trecute, dlu Masimu presenta a chartia facuta din partea delegatiunei, conformu concludului din *siedinti'a dela 28. augustu*, catra ministeriu, si prin care chartia nu numai câ se cere dela ministeriu constatarea fondurilor societatiei, ci totodata se aréta, câ dupa chartiele ce se afla la societate, la câta suma se vrca acele fonduri cu percentele loru dimpreuna.

Hodosiu afla acésta chartia in tóta regul'a, adauge inse, ca pentru lamurirea neindoita a lucrului, sê se faca o chartia separata séu sê se adauga chiar' in acea scrisóre, ca pentru definitiv'a constatare a fondurilor societatiei, si pentru ca acésta constatare sê se faca câtu mai bine si câtu mai cu inlesnire, atâtu ministeriulu de culte si instructiune publica, câtu si ministeriulu de finantie sê numésca din sinulu seu câte unu delegatu, care in cointielegere cu unu membru din delegatiunea societatiei sê constateze starea presente a fondurilor, ce aflandu-se depuse la statu, acést'a le detoresce societatiei si are a le pune sub liber'a administrare a societatiei.

Charti'a cetita de dlu Masimu se ie spre sciintia, si se adópta opiniunea lui Hodosiu ca in chiar' acea chartia sê se invite ministeriele respective a numi din partea loru câte unu delegatu care in cointielegere cu unu membru din delegatiune sê lamurésca si sê aduca in curatu statulu presentu alu fondurilor societatiei.

Din *siedinti'a dela 31. augustu* memorâmu urmatoriele.

Hodosiu comunica scirea, ce crede câ este generalminte cunoscuta, câ membrulu societatiei Constantin Negruzzi dupa unu morbu indelungatu a trecutu la repausulu eternu, si propune ca si pana ce societatea s' ar' poté intruni in adunare generale, membrii presenti sê-si exprime condolinti'a pentru asta perdere simfitoria a societatiei.

Propunerea se adópta, si se exprime cea mai profunda durere pentru perderea ce societatea simtiesce prin mórtea conmembrului Negruzzi.

Dupa acést'a, Hodosiu conformu insarcinarii luate in un'a din *siedintiele* trecute reportéza, câ Hajdeu fiulu n'a potutu sê-i dee nici o informare despre Hajdeu betranulu, membrulu societatiei, pentru câ mai bine de cinci lune de dîle nu au corespondintie unulu dela altulu.

Dreptu aceea, Hodosiu face propunerea, câ lui Hajdeu, membrulu societatiei sê se bata o depesia cam in urmatorii termini: „Interesulu societatiei cere neaperatu a sci déca dvóstra voiti a remané membru actualu alu ei, séu dupa gravele impregiurâri ce poté vi se presinta sunteti aplicatu a ve da demisiunea, punendu astfeliu societatea in posibilitatea de a-si urmá lucrârele sale regulatu si fara intrerumpere.“

La asta propunere, unii din membri tienu, câ ar' trebui a se da Dlu Hajdeu o informatiune mai detaliata despre organisarea societatiei si despre statutele ei: ceea ce prin o simpla depesia nu e cu potintia; prin urmare ar' fi mai bine a adresá dlui Hajdeu o scrisóre, in care pe langa unu scurtu istoricu alu organisarei societatiei si pe langa comunicarea statutelor ei, sê-si se

céra dechiararea déca poté se urmeze a luá parte la lucrârele ce scopulu societatiei le cere indispensabilu.

Acésta opiniune se adópta, si delegatiunea s'a insarcinatu a lucrá in tocma si a reportá adunarei.

In urma, Hodosiu reportéza, câ comisiunea esmisa pentru elaborarea unui regulamentu interioru alu societatiei a preparatu operatulu, si cu invoirea adunarei ar' poté sê dee cetire acelu elaboratu.

Adunarea invoidu-se, reportorulu cetesce operatulu, si primindu-se in principiu, desbaterea speciale se defige pentru *siedintiele* prosime viitorie.

In *siedintiele urmatorie pana la 5. septembrie* s'a desbatutu si adoptatu „Regulamentulu internu alu societatii.“

Dupa aceste a urmatu *siedintia dela 6 septembrie*.

In acést'a *siedintia* s'a comunicatu o depesia de la T. Maiorescu datata din Iasi 5. septembrie, in care dice câ lun'a lui augustu o destinase pentru lucrârele societatii, de lun'a lui septembrie inse nu poté dispune, éra din banii primiti din cas'a societatii va retrimite prin posta domnului secretariu generalu.

S'a cetitu apoi unu proieptu de budgetu alu societatii pe anulu viitoriu 1869.

Acestu budgetu este mai intru tóte conformu budgetulu anulu curentu, si s'a adoptatu in tóte positiunile lui

Mi-pare reu câ nu mi-amu potutu procurá pana acumu o copia spre a lu poté comunicá aci.

La ordinea dîle a urmatu consultarea despre operatele de gramatica.

Ací unii erau de opiniune ca membrii presenti sê se intrunésca in sectiune filologica, si acést'a sê-si numésca unu reportor despre acele operate, éra altii erau de parere, ca cei trei, caroru s'a incredintiatu studiarea operatelor sê se intrunésca in comisiune si facundu unu reportu detaliatu sê-lu aduca inainte in *siedintia* de sectiune filologica.

Acést'a opiniune s'a adoptatu, si s'a defiptu *siedinti'a* in sectiune filologica pe 9. septembrie.

In urm'a acestei conclusiuni membrii s'au intrunitu in sectiune filologica la termenulu defiptu si a tienu in trei dîle un'a dupa alt'a *siedintie* in 9. 10 si 11 septembrie.

Aceste *siedintie* au fostu de mare interesu, si discutiiunile membriloru, cari toti au luat parte, a fostu pe câtu de erudite pe atâtu de instructive. Pecatu câ n'a fostu unu stenografu din condeiulu carui-a sê nu fia scapatu neci o litera, nici-unu cuventu din câte s'au pronunciatu in materi'a limbei nationali.

Inainte de tóte dlu Masimu in *siedinti'a* de la 9. septembrie a cetitu reportulu comisiunei de trei a supra operatelor de gramatica.

Acestu reportu se va publicá in analele societatiei. Elu face critic'a a tóte trei operatele. Dar' inainte de a fi intratu sectiunea in discussiune a supra acelu reportu, s'a cetitu programulu de concursu publicatu anulu trecut, si s'a constatat cu concurentii n'au observatu tóte conditionile in forma; sectiunea inse a adoptatu opiniunea comisiunii ca sê abstraga acumu deodata de la acést'a impregiurare câ nu s'a tienu tóte formalitâtile, si sê nu santiésca materi'a formei, ci sê intre in a luá conclusiune a supra meritulu operatelor.

Intr ndu in discussiune, si esaminandu cu tóta rigozitatea operatele de gramatica, rezultatulu a fostu câ s'a constatat cumca operatulu cu devis'a: „Si con-

svetudo vicerit vetus lex sermonis abolebitur“ implinesce în materia tóte condițiunile programei, prin urmare se adópta opiniunea comisiei și se concludé în unanimitate a propune adunării generale premiarea acestui manuscris.

În câtu pentru traducerea operei „De bello gallico“ și pentru colectiunea de materialu pentru dictionariu, se decide a propune adunării generale mantienerea conclusiunilor din anulu trecut, cã adeca și pe anulu viitoriu sê se publice concursu pentru aceste lucrãri.

Cu aceste s'a finitu în trei dîle siediintiele sectiunii filologice, și a urmatu éra-si siediintiele adunãrii în conferinție.

În *siediint'ia dela 12. septembrie*, s'a propusu și s'a adoptatu tienerea unei siediintie publice cu urmatoriulu programu :

I. Presiedintele J. Heliade Radulescu va deschide siediint'ia la trei óre dupa amédia-di.

II Secretariulu generalu, A. Treb. Laurianu va face reportulu prevediutu în statute asupra lucrarilor societãtii, atãtu în conferinția de membri câtu și în sectiune filologica.

III. Dr. Ios. Hodosiu va tiené unu discursu despre literatura si bele-arte.

IV. V. Ales. Urechia va vorbi despre asemenarea dialectulu friulanu cu limb'a romana.

Acésta siediintia se va tiené în 15. sept. a c.

Dupa staverirea acestui programu, la propunerea lui Ios. Hodosiu adunarea a adoptatu urmatoriulu conclusu :

considerandu, cã dupa art. XV. din statute funtiunea delegatiunii este anuala ;

considerandu, cã dupa art. XXIII. din statute fondurile societãtii se administra de societate prin delegatiune ;

considerandu, cã delegatiunea dupa statute se alege de catra societate în adunare generala ;

considerandu, cã dupa art. XXV. din statute, societatea si-face în totu anulu budgetulu seu ;

avendu în vedere, cã societatea pentru absentarea mai multor membri nu s'a potutu intruni pana acuma în adunare generala ;

avendu în vedere, cã terminulu sesiunei anului presentu espira cu 15. septembrie curentu, si asié abié se mai póte sperá intrunirea completa a societãtii în adunare generala ;

avendu în vedere, cã societatea nu póte remané fara organulu reprezentativu și administrativu, éra administratiunea nu se póte efeptu fara budgetu :

în considerarea si vederea acestora, si numai pentru casulu candu în sesiunea acestui anu n' ar' fi posibila o intrunire a societãtii în adunare generala : membrii presentu autoriséza delegatiunea alésa în anulu trecut a portá oficiulu și pe anulu viitoriu, și a administrá cu proiectulu de budgetu votatu și subscrisu în siediint'ia dela 6. septembrie.

Siediint'ia dela 13. septembrie a fostu scurta, și s'a discutatú mai multu despre mesurile ce ar' fi de a se luá pentru ca tienerea adunãrii generale la anulu viitoriu sê fia posibila, și aci s'a autorizatu éra-si delegatiunea a face din bunu tempu tóte dispositiunile necesé în asta privintia.

A urmatu *siediint'ia publica în 15. septembrie*. Acésta s'a tienutu în sal'a siediintieloru senatulu. Publiculu érá fórté numerosu, și domnitoriulu între aplause

generale înca a participatu la asta siediintia atãtu ca membru câtu și ca patronu alu societãtii.

Siediint'ia a decursu intru tóte conformu programulu acceptatu în siediint'ia de la 12. septembrie, cu adaogere cã dupa ce presiedintele a deschisu siediint'ia și în termeni caldurosi a multiamitu domnitoriulu pentru darulu ce a facutu membriloru dandu-le câte-unu esemplariu din „Atlantele geograficu“ și pentru patronarea peste totu a societãtii — a luatú domnitoriulu cuvintulu, și a salutatu adunarea cu cuvinte caldurose.

Acést'a siediintia a fostu completa, pentru cã sosisé și membrulu J. Stragescu.

Îndata la diu'a urmatoriã, 16. septembrie s'a tienutu, *siediintia* în adunare generala.

Éca conclusiunile acestei siediintie.

Adunarea generala recunósce de ale sale și apróba tóte lucrarile ce membrii societãtii parte în conferinție parte în sectiune filologica a deliberatu sub decursulu sesiunei anului presentu.

În specie adunarea generala adópta :

a) regulamentul societãtii academice romane, votatu de membrii intruniti în siediint'ia de la 5. sept. ;

b) budgetulu pe anulu 1869., votatu și subscrisu de membrii intruniti în siediint'ia de la 6. sept. ;

c) propunerea sectiunii filologice vediuta în procesulu verbalu de la 11. septembrie, si votéza în unanimitate premiulu de 300 ₰ pentru oper'a cu devis'a : „Si consvetudo vicerit vetus lex sermonis abolebitur“ ;

d) propunerea sectiunii filologice pentru de a se mantiené și pe anulu viitoriu conclusele adunãrii din anulu trecut în privint'ia traducerei opului „de bello gallico“ și în privint'ia colectiunii de cuvinte pentru dictionariu :

e) adunarea generala în actu despre regretabil'a mórté a membrulu Constantinu Negruzzi.

Mai incolo adunarea generala a alesu în acésta siediintia și a proclamatú în unanimitate de membri actuali ai societãtii pe domni : Michail Cogalniceanu, A. Papiu Ilarianu și Georgiu Sion.

În urma adunarea a realesu în unanimitate de presiedinte alu societãtii pe dlu J. Heliade Radulescu, de vice-presiedinte pe dlu T. Cipariu, de secretariu generalu pe dlu A. Treb. Laurianu, éra de membri ai delegatiunii pe domni V. Ales. Urechia și J. Masimu.

Cu aceste s'a finitu siediint'ia, și presiedintele a dechiaratu sesiunea anului presentu de incheiata.

Iosifu Hodosiu

CE E NOU ?

* * (Procesulu de presa) alu diuariulu „Federatiunea“ s'a pertractatu luni în 7 decembrie la curtea juratiloru din Pest'a în presint'ia unui publicu numerosu, care constá mai alesu din junimea romana și din deputatii romani dietali. Redactorulu acusatú se aperá însu-si și desvoltá o elocintia meduósa. Neci odata înca cestiunea uniunii cu atãtu perfectiune nu s'a descrisu. Manier'a afabila și argumintele poteróse facura efectú în auditori. În fine la întrebãrile formulate de catra presiedinte siesé dintre jurati raspunse cu *ba*, și siesé cu *da*. Deci conformu legii, care pretinde siepte voturi contra, acusatulu fu absolvitu și directorulu cauzelor regale condemnatu la speșele procesuale.

* * (Dlu Jacobu Muresianu,) profesoru și directoru totu odata și redactoru alu diurnalulu „Gazet'a

Transilvaniei, — precum aflăm, — după unu servitiu de treidiece de ani fu destituit si lipsitu nu numai de salariu, ci si de dreptu la pensiune.

* * * (*Diet'a Ungariei*) a tîenutu ultim'a sa siedintia mercuri in 9 decemvre. Presiedintele salutà pe membrii dietei cu o cuventare insufletîta. Joi imperatulu incheià sesiunea cu unu cuventu de tronu.

* * * (*Dlu Eliade Radulescu*) invità pe toti literatii si redactorii romani la o conferintia pe 10 decemvre, spre a discutà a supra unificării ortografiei. Pe langa invitatiune alaturà si o programa de preceptele detaiate, ce voru formà obiectulu discutiunii.

* * * (*Siguritatea publica in Ungari'a*) emulèza cu aceea de pe desierturile Africeii. Nu este dî, in care sè nu cetimu despre cutare si cutare hotîia noua, asiè încàtu unele foi au si deschisu pentru afaceri de asemenea natura o rubrica permanenta. Dar ceea ce se intemplà acuma, intrece tôte cele petrecute pan' acuma. Marti nòptea hotii scòsera sînele drumului de feru intre Kecskemét si Félégyháza, trasur'a se oprì, si mai multe vagóne se imbordara. Hotii usandu-se de confusiunea si spaim'a escata prin acést'a jefuira post'a intréga.

* * * (*Societatea Petru Maioru.*) In siedintia de la 10 decemvre a societătii Petru Maioru Iosifu Vulcanu a vorbitu despre teatrulu nationalu din Bucuresci si in specie despre Mateiu Millo.

Literatura si arte.

* * * (*A esîtu de sub tipariu*): „Calindariulu Gurei Satului“ pentru romani buni si uniunisti, pentru autonomisti si oradani, pentru ómeni cu principiu si cei cu cincî zgloti buni, pentru pastori adevetati si scriitori de enciclice, pentru ómeni liberali si cei ce sustienu concordatul, pentru invetiati si cei ce tîenu inca si acuma multu la nobilime, cu unu cuventu pentru toti aceia, carii voru avé nespus'a fericire d'a gustà binefacerile dualismului austro-magiaru si in anulu 1869, pentru ghidilirea unoru nâri escelente, ilustre, magnifice, speptate etc., compusu si edatu de Ios Vulcanu. Pretiulu 40 cr.

* * * (*Carte noua*) A esîtu de sub tipariu si se afla de vendiare la librari'a dloru Socecu et comp in Bucuresci, precum si la autoriulu in monastirea Antimu: „Evangeli'a populara“ sèu „sacr'a scriptura a noului testamentu,“ tradusa dupa originalulu elinescu si insotîta de arguminte si reflexiuni morale de Genadie, episcopulu de Argesiu. Pretiulu doi lei noi.

Din strainetate.

△ (*Berryer, unulu dintre cei mai emininti barbati*) ai Franciei, decorea corpului advocatiale, nu mai este intre cei vii. Acestu barbatu celebru si-a castigatu renume atâtu in viétia parlamentaria, câtu si in legelatiune. Noi ne-amu nesuitu totu déun'a, dupa poteri, a face notitia desbre toti barbati mai insemnati ai Europei, prin urmare credemu, a implinì o detorintia a nòstra, déca vomu impartesi câte-va trasuri din viétia acestui barbatu emininte. Petru Antoniu Berryer s'a nascutu la 4 ianuariu 1790 in Paris, si a crescutu intr' unu seminaru de acolo. Dintru inceputu s'a preparatu pentru statulu preutiescu si mai tardîu inca a remasu nestramutaveru pe langa acést'a decisiunea sa. Rudeniele lui Berryer inse s'au opusu cu tôte poterile, ca sè-lu induplicate a renucià la resolutiunea lui de mai nainte si

a-si schimbà carier'a; acést'a opusetiune avu resultulu, câ in etatea sa de 24 de ani facea parte din corpulu advocatiale. In scurtu tempu deveni cunoscutu in totu Parisulu astfelu, încàtu candu a fostu de 30 de ani, ocupà locu intre advocatii cei mai cercetati. A scrisu mai multi articli politici, cari atrasera numai decàtu atentiunea publica asupra loru. In urm'a acestorlor articli, precum si prin renumele ce si-l'a castigatu pe terenulu advocatiale, in anulu 1829 deveni membru alu camerei deputatiloru, unde prin prim'a sa vorbire a datu dovedi de ajunsu atâtu despre rar'a sa capacitate, câtu si despre talentulu seu oratoricu. Cu considerare la principiile sale politice, elu nu s'a tîenutu de partit'a liberala, ca Jules Favre; elu a fostu legitimistu si se pòte dîce, câ a ocupatu unu locu onorificu in sîrulu partitei guvernamentale. Cuventàrile lui au fostu asiè dîcandu epocale. După detronarea lui Ludovicu Filipu de Orleans s'a retrasu, pentru câtu-va tempu, de pe terenulu politicu, si numai la 1863 lu-vedemu éra-si in camer'a legelativa, ca reprezentantele orasiului Marseille. Academi'a scientifica lu-alesara de membru inca in 1853. S'a mutatu la cele eterne in 29 nov. a. c. in Parisu.

△ (*Inca ce-va despre Rossini.*) In legatura cu biografi'a marelui maestru, ce o primesce on. publicu in numerulu presinte alu foiei nòstre, mai semnàlamu, câ in teatrulu de opera din Paris s'a celebratu in 29. nov. in memori'a lui Rossini o festivitete funebrala, la carea a fostu adunatu unu publicu câtu se pòte de numerosu. Momentulu celu mai insemnatu alu acestei seri a fostu decorarea bustului lui Rossini cu cunune de flori. Intregu personalulu de opera a fostu de facia si a cantatu unu episod din oper'a repausatulu intitulata „Vilhelmu Tell.“ Un'a dintre baletistele cele mai frumoasa a pasîtu pe bina si a incoronatulu bustulu cu flori. Publiculu aplaudandu cu entusiasmu memori'a acestui barbatu renumitu, a documentatu si cu acést'a ocasiune iubirea, ce o-a avutu facia cu Rossini.

△ (*Pretensiune drepta.*) In Berlinu acum'a de curundu a moritu unu c. oitoriu bogatu, carele a lasatu cu limba de morte, ca dupa mórte sè i-se puna pe sicriu insemnele sale de croitoriu. „Câ-ci — dîce elu — candu móre vr' unu soldatu, se pòte observà pe sicriulu acestui'a sabi'a si ciacâulu, ca sè se scia, câ se ingropa unu soldatu. Dorescu dara, ca si fòrfecele mele, rifulu meu, cu cari mi-am castigatu averea, sè se afiga de asupra sicriului meu. — Asiè s'a si intemplatu.

△ (*Duelu pe calea diurnalistica.*) Americanii abiè potu ignorà diurnalistic'a chiaru si in afacerile loru private. In tempii mai recinti si vatemàrile de persóna inca le adresèdia catra publicu, ca acést'a sè aduca judecat'a, ce o merita unulu sèu altulu dintre litiganti. Pentru esemplu vomu inregistrà urmatoriulu casu: Mr. Woodward, in rubric'a de anuciuri a unei fòie din New-York, anuncia, câ cu ocasiunea alegerei de presiedinte, cine-va pe strada — intre multîmea de omeni — l'a imbolditu in còsta si l'a inferatu cu cele mai dure espresiuni. Intre aceste vatematoriulu disparandu printre multîme, Woodward n'a potutu sè-si céra satisfactiune dela dînsulu. Spune cuvintele vatematoriè, si pro-voça pe respectivulu necunoscutu, ca sè-i dee satisfacere. Totu odata comunica si descrierea persónei, care l'a vatematu, ca sè-lu cunòsca publiculu in casulu candu acést'a nu s' ar presentà. Acést'a dechiaratiune fu suscrisa si de doi martori, cari au audîtu cuvintele vatematoriè. — Trecu cincî zile. — Mr. Woodward éra-si publica

de nou descrierea vatematoriului si promite 20 de dolari (40 fl. v. a.) aceluia, care i-va scî da deslucire in asta privintia. — In alt'a dî — éra-si intre anuciuri — apare unu respunsu. Vatematoriulu pasiesce la terenu cu cuvintele urmatórie: „Negu cu totulu fidelitatea descrierei persónei mele, io n'am nici ochi veneti, nici peru galbinu. Trebue sê negu si ace'a, cumca Mr. Woodward mi-a citatu fidelu cuvintele mele, prin urmare nu potu primí provocarea asupra mea. Inse déca Mr. Woodward este omulu uscatiosu, carele in diu'a amintita a dîsu catra unu gentleman, carele a strigatu se traiésca Grant, cumca: „acést'a are tonu de papaia“, atunci dechiaru, cá io sum individulu cestiuat, numele meu este Moise Saltonstall, carele promitu, cá voiu respunde dlui Woodward. Acésta tréba se desvoltá mai departe in urmatoriului modu. Mr. Woodward poftesce, sê decida publiculu pe calea diurnalistica in caus'a acést'a. Mr. Saltonstall se invoiesce la acést'a si face cunoscuta tóta intemplantia prin o dechiaratiune suscrisa de doi martori oculati si urechiati. Mr. Woodward dechiaru de neîndela descrierea acést'a. Mr. Saltonstall díce, cá Woodward schimosesce tóta intemplantia. Deslucirile au aparutu in editiunea de deminétia si de sér'a a diurnalului; in urma Mr. Woodward face dechiaratiunea, ca Mr. Saltonstall sê repasiésca cu totulu si sê lase deslucirile ulterioire in voi'a martoriloru. Fiindu lucrulu dilucidatu pe deplinu, Mr. Woodward si Mr. Saltonstall si-descriu pusetiunea loru interna de atunci, ca publiculu sê póta aduce judecat'a sa si din acestu puntu de vedere. Mr. Saltonstall díce, intre altele, cá dînsii ambla in acea-si cafenea, si Mr. Woodward l'a iritatu mai demulte ori pin ace'a, cá cetea pré multu cáte unu diurnalu, dupa care asceptá si elu. In urm'a urmeloru s'au convoitu amendoi, ca sê judece publiculu in caus'a acést'a. Acum'a in tóte dílele stâ in respectivulu diurnalu o colóna deschisa spre dispuestiunea publiculu, carele este rogatu a-si face observárilu. Fie-carele este provocatu, sê-si subscria numele. Pentru desbaterea acestei cause este defíptu unu terminu de trei septemani. Acel'a, carele va avé partida mai mica, se va supune maioritatii si va cere pardonu — totu pe calea acestui diurnalu — dela contrariulu seu. Si intru adeveru, fôrte multi scriu in asta privintia, inse pana acuma inca nu se scie maioritatea. Parerile diferite se publica sub urmatoriulu titlu: „Este lucru mai onorificu a invinge cu arguminte, de cátu cu arm'a.“

△ (*Dumas betranulu*, precum se scie este unu omu cam nepasatoriu si nu pré multu tiene la averea sa castigata de unu síru lungu de ani. Candu a caletoritu prin Itali'a a facutu cunoscentia unui italianu in Neapole, carele de presente se afla in Paris. Acestu cunoscutu alu seu acuma de curundu veni la dînsulu, si díse: „Déca dta nu-mi vei ajutá, sum nemicitu cu totulu.“ Dumas a tacutu. „Am sê mergu a casa.“ Dumas cugetá intru sine: fôrte bine. „Inse caletoria mea depinde de la dta. si nu me potu departá, pana ce nu-mi vei imprumutá 1500 de franci.“ Dumas dupa aceea luá imprumutu 1000 de franci si implini dorintia amicului seu, numai, ca sê scape de elu, fara a sperá, cá i-va capetá candu-va.

Gácitura de siacu.

De Zenia Montia.

al-	apa	na	be	dul-	ne	ai	ce!
Ca	Din	o	cu	fostu	in	ce	na
re-	bi	re	pre	ci-	ta-	tre-	Plin'
ca-	o	ce	ca	voru	ta	Ca	fon-
mo-	des-	Din	ta-	ni	'ndes-	do-	la-
raiu	ta,	fru-	va	va	Mol-	a	sa,
fe-	sa,	cu	me	te	sco-	tu-	Mol-
Si	se-	ta-	pre	do-	O!	O!	fi

Se póte deslegá dupa sarutir'a calului.

Deslegarea gaciturei din nrulu 39 :

Oh cátu esti de sficiósa,
Scumpa, dulce si frumósa;
Er chipsiorulu teu balaiu,
Ca si florile din maiu.
Zimbetele-ti inocinte,
Mi-aprindu amoru ferbinte,
Me strapóta 'n raiu de doru
Si-admirandu-te te-adoru.
De iubesci si tu ca mine,
Sê potu crede si io 'n tine:
Fâ-ti amorulu sigilatú,
Prin unu dulce sarutatú.

Vasiliu Budescu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Amali'a Moldovanu nascuta Csányi, Luis'a Murgu n Balcu, Alesandra Olteanu nasc. Simonescu; Laur'a Jonescu, Corneli'a Cadariu, Mari'a Dragosiu, Zeni'a Montia, Mari'a Brasiovanu, Lil'a Vese; si de la domnii: Vasiliu Olariu, Franciscu Longinu, Tom'a Rosiescu si Simeone Calutiu.

POST'A REDACTIUNEI.

Paris. A sositu chiar in ultimulu momentu. Vomu intrebuintia ambele. Scríe totu in form'a a dóu'a! Ti-multiamimu si pentru'poesii. Foile ti-s'au espedatu.

Turinu. Primesci fói'a nóstra? Trámitu-ni si unu studiu despre literatur'a italiana moderna. Salutare!

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alesandru Kocsi. Piatia de pesci Nr. 9.